

දැදුරු ඔය ආශ්‍රිත පුරාණ
වාරි කර්මාන්ත

දැනුරු ඔය ආශ්‍රිත පුරාණ වාරි කර්මාන්ත

ශ්‍රී ජයවර්ධනපුර විශ්වවිද්‍යාලයේ පශ්චාද් උපාධි පීඨයෙහි
ශාස්ත්‍රපති උපාධි පරීක්ෂණය සම්පූර්ණ කිරීම සඳහා
ඉදිරිපත් කෙරෙන පර්යේෂණ නිබන්ධය

වන්දන රෝහණ විතානාවිච්චි

GS/SS/20/96

ඉතිහාස හා පුරාවිද්‍යා අධ්‍යයනාංශය

ශ්‍රී ජයවර්ධනපුර විශ්වවිද්‍යාලය

2001

පර්යේෂකයාගේ ප්‍රකාශය

“දැදුරු ඔය ආශ්‍රිත පුරාණ වාරි කර්මාන්ත” යන තේමාවෙන් යුතු මේ නිබන්ධය, මා විසින් ස්වාධීනව පර්යේෂණය කරනු ලැබ සම්පාදනය කරන ලද්දක් බව සහතික කරමි.

මෙයට,

දිනය 2001.09.17

.....

(වන්දන රෝහණ විතානාච්චි)

උපදේශකවරුන්ගේ ප්‍රකාශය

“දැදුරු ඔය ආශ්‍රිත පුරාණ වාරි කර්මාන්ත” යන තේමාවෙන් යුතුව කරන ලද මෙම පර්යේෂණ නිබන්ධය අපගේ උපදේශකත්වය යටතේ කරනු ලැබ සම්පාදනය කරන ලද්දක් බව සහතික කරමු.

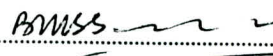
දිනය 2001.09.17

.....

(මහාචාර්ය ඩී. එල්. අබේවර්ධන)

ඉතිහාස හා පුරාවිද්‍යා අධ්‍යයනාංශය

දිනය 2001.09.17

.....

(ඩී. එම්. එස්. සමරසේකර)

නියෝජ්‍ය වාරි මාර්ග අධ්‍යක්ෂ

පිළිගැන්වීම

“අහසින් වැටුණ එකඳ දිය බිඳක් පවා මනුෂ්‍ය ප්‍රයෝජනයට
නොගෙන මුහුදට ගලා නොයා යුතුය”

කිමෙන් පමණක් නොව ක්‍රියාවෙන් ද
මෙම අදහස සඵල කරවමින්
ශ්‍රී ලංකාවේ වාරි කර්මාන්තය
සවර්ණමය අවධියකට නංවාලමින්
දේශය ස්වයංපෝෂිත කිරීමේ
උදාර කාර්යය ඉටුකළ
තර්තිඳු මහ පැරකුම්බාවන්ගේ
ශ්‍රී නාමයට

ප්‍රකාශය

- පර්යේෂණ නිබන්ධිකාවේ අධ්‍යයන උපදේශකවරුන් ලෙස මා දිරිගැන්වූ ශ්‍රී ජයවර්ධනපුර විශ්වවිද්‍යාලයේ ඉතිහාස හා පුරාවිද්‍යා අධ්‍යයනාංශයේ මහාචාර්ය ඩී. එල්. අබේවර්ධන මහතා සහ වාරි මාර්ග දෙපාර්තමේන්තුවේ නියෝජ්‍ය වාරි මාර්ග අධ්‍යක්ෂ ඩී.එම්.එස්. සමරසේකර මහතා ව,
- කුරුණෑගල වාරි මාගී කාර්යාලයේ ප්‍රධාන ඉංජිනේරු ඩබ්ලිව්. එල්. එච්. එම්. ටී. බණ්ඩාර මහතා සහ නිකවැරටිය වාරි මාගී කාර්යාලයේ කාර්මික නිලධාරී ජයන්ත විජේසුන්දර මහතා ව,
- ක්ෂේත්‍ර ගවේෂණයේදී ගවේෂණ කණ්ඩායම ලෙස සහය දැක්වූ ඒ අරුණ ප්‍රියන්ත ව්‍යාපාර, ඩී. නිශාන්ත ප්‍රේමරත්න, ජේ.කේ. නන්දන ධම්සිරි තිලකරත්න, උපුල් අනුකෝරළ යන මහත්වරුන්ට සහ ඩී. එම්. ප්‍රමිලා සමන්ති දිසානායක මෙනෙවියට,
- තොරතුරු සපයාදීමෙන් සහය දැක්වූ අනුරාධපුර බුද්ධ ශ්‍රාවක භික්ෂු විශ්වවිද්‍යාලයේ කපිකාචාර්ය පූජ්‍ය ගල්ලෑගොඩ සිවලී හිමියන්ට සහ මධ්‍යම සංස්කෘතික අරමුදලේ ආලාභන පිරිවන ව්‍යාපෘතියේ සහකාර අධ්‍යක්ෂ රුක්ෂාන් අමල් ජයවර්ධන මහතා ව,
- ගවේෂණ කාර්යයේදී සහය දැක්වූ නිකවැරටිය, පොළොන්නලාව ඩී. ජී. කැඳවිගොඩ, නිකවැරටිය, හිලෝගම, ලේකම් නිවසේ එච්. එම්. ඩබ්ලිව්. පුංචි බණ්ඩාර, වැල්ලව ආර්.ඩබ්.එම්. රාජපක්ෂ යන මහත්වරුන් ව,
- වියරණ දොස් නිදොස් කළ අධ්‍යාපන අමාත්‍යාංශයේ නියෝජ්‍ය අධ්‍යාපන අධ්‍යක්ෂ (පිරිවෙන්) පූජ්‍ය ඇකිරියගල සුමති ස්වාමීන් වහන්සේ ව,
- අත් පිටපත සකසා දීමෙන් සහ නොයෙක් අයුරින් උපකාර කළ මා බිරිඳ ප්‍රියංකා ප්‍රියදර්ශනී සහ පාදෙනිය, දළුපතේගෙදර ඩී.එම්. පියතිලක පවුලේ සැමට,
- විවිධ අයුරින් උපකාර කළ මිත්‍රවන්ගැටේ ගැටුලාවේ ඒ. ජී. සිරිල් නිශංක මහතා සහ බිරිඳ ව,
- පරිගණක කටයුතු මනාලෙස සිදුකළ කැගල්ල මෙරිට් ලයින් ආයතනයේ උපුල් රාජපක්ෂ මහතාට සහ ඉතෝකා පෙරේරා මෙනෙවිය ව.
- මෙම කාර්යයේදී විවිධ අයුරින් සහය දැක්වූ අධ්‍යයන ප්‍රදේශයේ ගම්වැසි සියළු දෙනාට හා විවිධ අයුරින් සහය දැක්වූ සැමට,

මාගේ ගෞරව පූර්වක ස්තූතිය පිරිනැමේ.

පටුන

I. පිළිගැන්වීම	I
II. ප්‍රණාමය	II
III. පටුන	III - V
IV. සිතියම් හා සැලසුම් නාමාවලිය	VI - VII
V. ඡායාරූප නාමාවලිය	VIII - X
VI. කෙටි යෙදුම්	XI
VII. හැඳින්වීම	XII - XVI

පළමුවන පරිච්ඡේදය

01 - 11

භෞතික, ඓතිහාසික පසුබිම හා දක්වණ දේශයේ පරාක්‍රමබාහු රජු

- 1.1 භූගෝලීය පිහිටීම හා පාරිසරික පසුබිම
- 1.2 ඓතිහාසික ජනාවාසවීම
- 1.3 දක්විණ දේශයේ පළමුවන පරාක්‍රමබාහු රජු

දෙවන පරිච්ඡේදය

12 - 67

දැදුරු ඔය ආශ්‍රිත පුරාණ අමුණු සහ ඇළ මාර්ග

- 2.1 කොට්ඨාසයේ අමුණ
 - 2.1.1 පුරාණ ඇළ මාර්ගය
 - 2.1.2 පුරාණ ජනාවාස
 - 2.1.3 යෝධයාකන්ද සාධක

- 2.2 සුකර නිජ්ජර අමුණ
 - 2.2.1 පිහිටීම හා භෞතික ස්වභාවය
 - 2.2.2 පුරාණ අමුණ
 - 2.2.2.1 දකුණු කොටසේ සාධක
 - 2.2.2.2 වම් කොටසේ සාධක
 - 2.2.3 පුරාණ ඇළ මාර්ගය

- 2.3 දෝරදත්තික අමුණ
 - 2.3.1 අමුණේ සාධක

- 2.3.2 පුරාණ ඇළ මාගීය
- 2.3.3 පුරාණ ජනාවාස
- 2.4 ජප්පර නිජ්පර අමුණ
 - 2.4.1 පුරාණ ඇළ මාගීය

තුන්වන පරිච්ඡේදය

දැදුරු ඔය නිමිතයේ පුරාණ වැව්

- 3.1 හඳුනාගනු ලැබූ වැව්
 - 3.1.1 මාගල් වැව
 - 3.1.1.1 පුරාණ සාධක
 - 3.1.1.2 පෝෂණ ප්‍රදේශය හා ඇළ මාගීය
 - 3.1.2 කිඹුල්වානා වැව
 - 3.1.3 බතලගොඩ වැව
 - 3.1.4 පඩා වැව
 - 3.1.4.1 රළපනාව
 - 3.1.4.2 සොරොව්ව
 - 3.1.4.2.1 දකුණු ඉවුරේ ගොඩ සොරොව්ව
 - 3.1.4.2.2 මඩ සොරොව්ව
 - 3.1.4.2.3 වම් ඉවුරේ ගොඩ සොරොව්ව
 - 3.1.4.3 පිටවාන
 - 3.1.5 තලගල්ලේ වැව
 - 3.1.6 සිටු වැව
 - 3.1.7 මලාවැල් වැව
 - 3.1.8 වෙලංගොල්ල වැව
 - 3.1.9 උතුරුගම වැව
 - 3.1.10 මහකිරළා වැව
 - 3.1.11 අඹාලා වැව
 - 3.1.12 කිරාවැව
 - 3.1.13 කරවිට වැව හා මහ විලක්කව වැව
 - 3.1.14 පොළොන්නාව වැව
- 3.2 හඳුනාගනු නොලැබූ වැව්
 - 3.2.1 හක්වටුනා වැව

- 3.2.2 යකඩපොත වැව
- 3.2.3 හානිගම්මන වැව

හතරවන පරිච්ඡේදය

96 - 129

වාරි තාක්ෂණ හා ශිල්පීය ක්‍රම

- 4.1 අමුණු හා ඇළ මාර්ග ආශ්‍රිත තාක්ෂණය
 - 4.1.1 තාක්ෂණය
 - 4.1.1.1 භූමිය තෝරාගැනීම
 - 4.1.1.1.1 අමුණ ශක්තිමත්ව
 - ගොඩනැගීමට භූමියෙන් ලැබෙන දායකත්වය
 - 4.1.1.1.2 අමුණේ රැස්වන ජලය ඇළ මාභීවලට යොමුකිරීමේ හැකියාව
 - 4.1.1.2 ඉදිකිරීම් මාධ්‍ය
 - 4.1.1.3 නිර්මාණාත්මක ස්වභාවය
 - 4.1.1.4 සවිකිරීමේ තාක්ෂණය
- 4.2 වැටි ආශ්‍රිත තාක්ෂණය
 - 4.2.1 ජලය රැස්කිරීම
 - 4.2.2 ජල කළමනාකරණය
 - 4.2.3 අතිරික්ත ජලය පිටකිරීම

පස්වන පරිච්ඡේදය

130 - 137

සමාලෝචනය

ජායාරූප

138 - 152

ආශ්‍රිත ග්‍රන්ථ නාමාවලිය

153 - 158

සිතියම් සහ සැලසුම් නාමාවලිය

1. දැයුරු ඔය නිමිනයේ ජලවහන රටාව හා වාරි පද්ධතිය.
2. කොට්ඨාසයේ දකුණු ඉවුරේ යෝධ ඇළේ සිට කෙත් ඇළ මාර්ග යොදා ඇති අයුරු.
3. කොට්ඨාසයේ අමුණේ වම් ඉවුරේ පිහිටි පැරණි ගොඩනැගිල්ලේ මතුපිට සැලසුම.
4. කොට්ඨාසයේ අමුණේ ජලය බෙදාහරින වාරි පද්ධතියේ පිහිටීම.
5. සුකර නිජපර අමුණ හා මාගල් වැවට ජලය ගෙනයන ඇළ මාගීය.
6. සුකර නිජපර අමුණේ දකුණු කොටසේ මතුපිට සැලසුම.
7. මතුපිට ගල් ස්ථරය සම මට්ටමකට ගෙන එම පිණිස කුස්තුර අතරට සනකම බදාම යොදා තිබෙන අයුරු.
8. ගල් තලාවේ බෑවුම් ස්වභාවය උපයෝගී කරගන්නා ආකාරය.
9. දකුණු කොටසේ ඉහළ පැතිකඩ.
10. ගල් කුට්ටි එකිනෙක නොගැලවෙන පරිදි සම්බන්ධකිරීමට භාවිත කරන ලද තාක්ෂණික ක්‍රම.
11. දකුණු කොටසේ වම් පැතිකඩ.
12. ගල් පුවරු සම්බන්ධ කරලීම පිණිස භාවිත කරන ලද තාක්ෂණික ක්‍රම.
13. සුකර නිජපර අමුණේ දකුණු කොටසේ ස්වභාවික ගල් පර්වතයේ ඉහළ කොටසට අමුණු බැම්ම සම්බන්ධකර තිබෙන්නට ඇති අයුරු.
14. අමුණේ දකුණු කොටසේ බේසමක ස්වභාවයකින් යුතු ස්වභාවික ගල් තලාව අතරට අමුණු බැම්ම හිරකර තිබෙන ආකාරය.
15. වම් කොටසේ පහළ පැතිකඩ.
16. සුකර නිජපර අමුණේ වම්පස කොටසේ මතුපිට සැලැස්ම.
17. ගල් පුවරු එකිනෙක සම්බන්ධ කරලීම පිණිස භාවිත කරන ලද තාක්ෂණික ක්‍රම.
18. ගල් පුවරු පහළට තල්ලුවියාම වැළැක්වීම පිණිස භාවිත කරන ලද කුඩුම්බි ක්‍රමය.
19. සුකර නිජපර අමුණේ වම් කොටසේ පහළ යොදන ලද කැපුම් සලකුණු.
20. සුකර නිජපර අමුණ පිහිටි ස්ථානයෙන් හමුවූ සිදුරු සහිත ගල් පුවරුව.
21. තලගල්ලේ ඇළ හරහා තිබෙන පුරාණ ආරක්ෂිත දොරටුවක මතුපිට සැලසුම.
22. මාගල් වැවට ජලය ගෙනගිය පුරාණ ඇළ මාර්ගය තලගල්ලේ ඇළෙන් ආරම්භ වන ස්ථානයේ මතුපිට ස්වභාවය.
23. දෝරදත්තික අමුණ පිහිටි ස්ථානයේ ඔය අභ්‍යන්තරයේ ස්වභාවික ගල්තලාවේ කරන ලද කැපුම් සලකුණු.

24. දෝරදත්තික අමුණ පිහිටි ස්ථානයේ ඔය අභ්‍යන්තරයේ ස්වභාවික ගල් තලාවේ කරන ලද කැපුම් සලකුණු.
25. දෝරදත්තික අමුණ පිහිටි ස්ථානය හා ඇළ මාර්ගයේ ආරම්භය
26. දෝරදත්තික අමුණ සහ පුරාණ ඇළ මාර්ගය.
27. ජජජර නිජජර අමුණ පිහිටි ස්ථානයේ වර්තමාන ස්වභාවය.
28. ජජජර නිජජර අමුණේ කෘතිම පවුර හා ස්වභාවික ඉවුර අතර සම්බන්ධතාවය බිඳිගොස් ඇති අයුරු.
29. කෘතිම පවුර අසලින් හමුවූ සිදුරු සහිත ගල් පුවරුව.
30. ජජජර නිජජර අමුණ සහ පුරාණ ඇළ මාර්ගය.
31. මාගල් වැවේ වම් ඉවුරේ වාන අසල බැම්මේ ස්වභාවය.
32. වම් ඉවුරේ වාන අසල බැම්මේ හරස්කඩ.
33. පුරාණ වානේ දකුණු ආරක්ෂිත වැටියේ මතුපිට සැලසුම.
34. පුරාණ වානේ දකුණු ආරක්ෂිත වැටියේ හරස්කඩ සැලසුම.
35. මාගල් වැවේ ප්‍රධාන වානේ පුරාණ පිහිටීම.
36. මාගල් වැවෙන් ක්ෂේත්‍රය වෙත ජලය සැපයුණු පුරාණ හා වර්තමාන ඇළ මාර්ග.
37. කිඹුල්වානා වැවේ පිහිටීම හා ඇළ මාර්ගය.
38. බතලගොඩ වැව සහ ඇළ මාර්ගය.
39. පුරාණ පඩා වැවේ පිහිටීම.
40. හක්වටුනා වැව සහ ඇළ මාර්ග.
41. සුකර නිජජර අමුණ දැදුරු ඔයේ වම් ඉවුරට සම්බන්ධ කිරීමේදී අනුගමනය කරන ලද තාක්ෂණය.
42. ඇළ මාර්ගයේ දොරටුව සකස්කර තිබෙන්නට ඇති ආකාරය.
43. කොට්ඨඛද්ධ අමුණ ඉදිකර තිබෙන්නට ඇති ආකාරය පිළිබඳ අනුමාන සැලසුම.
44. සුකර නිජජර අමුණේ වම් කොටසේ පහළ කැපුම් සලකුණු.
45. බැවුම් සහිත ගල් තලාවක මතුපිට සමතලා කිරීම පිණිස යොදන ලද කැපුම් සලකුණු
46. ගල් පුවරු සම්බන්ධ කරලීම පිණිස භාවිත කළ තාක්ෂණය.
47. තලගල්ලේ වැව් බැම්මේ හරස්කඩ.
48. පුරාණ සොරොව්වක තාක්ෂණික අංග.
49. දැදුරු ඔය ආශ්‍රිතව ගොඩනැගුණු වාරි පද්ධතියේ විහිදීම.

ජායාරූප නාමාවලිය

1. පුරාණ කොට්ඨඛද්ධ අමුණ ඉදිකර තිබුණේ යැයි අනුමාන කරන ස්ථානය. /
2. කොට්ඨඛද්ධ අමුණේ ජලය දකුණු ඉවුර කරා ගෙන ගිය යෝධ ඇළ ආරම්භවන ස්ථානය.
3. කොට්ඨඛද්ධ අමුණේ වම් ඉවුරේ ඇළ මාර්ගය.
4. කොට්ඨඛද්ධ අමුණ ආසන්නයේ පළමුවන පරාක්‍රමබාහු රජු විසින් ඉදිකළ බවට වූලවංසයේ සඳහන්වන විහාරස්ථානයේ සාධක.
5. සුකර නිජජර අමුණේ දකුණු පහළ කොටසේ ගල් ඇතුරුම,
6. අමුණේ දකුණු මැද කොටසේ ගල් ඇතුරුම.
7. සුකර නිජජර අමුණේ දකුණු කොටසේ ඉහළ කෙළවරේ මුහුණත ගල් ස්ථර එකිනෙක සම්බන්ධ කරමින් ඉදිකර තිබෙන ආකරය.
8. ගල් පුවරු දෙකක් එකිනෙකට නොගැලවෙන පරිදි සම්බන්ධකර ඇති කප්පිලි ක්‍රමය.
9. දකුණු කොටසේ ගල් ස්ථර, හුණු මිශ්‍රිත බදාම මගින් සවිමන්කර තිබෙන ආකාරය.
10. අමුණේ දකුණු කොටසේ ඔය දෙසට වූ පැතිකඩෙහි ගල් ස්ථර එකිනෙක සම්බන්ධකර තිබෙන අයුරු.
11. වම් කොටසෙහි පහළ පැතිකඩෙහි ගල් ස්ථර එකිනෙක සම්බන්ධකර ඇති අයුරු.
12. මතුපිට ගල් පහළට තල්ලුවියාම වැළැක්වීම පිණිස යොදා තිබෙන කුඩුම්බි ක්‍රමය.
13. අමුණේ වම් කොටසේ බැම්ම පහළ කෙළවර ඉවුරේ පිහිටි ස්වභාවික ගලට සම්බන්ධ කිරීම සඳහා යොදා තිබෙන හරස් කැපුම.
14. අමුණු බැම්මට පහළ ප්‍රදේශය සේදියාම වළක්වාලීම සඳහා සැකසූ ගල් ඇතුරුම රඳවාලීමට ගලෙහි යොදන ලද කැපුම් සලකුණු.
15. සුකර නිජජර අමුණේ වම් ඉවුරේ දැනට ශේෂව තිබෙන ගල් ඇතිරුම.
16. අමුණේ වම් කොටසේ ඉහළ කෙළවරේ ගල් පුවරු මත ඇතුල් දෙසට යොදා ඇති කැපුම් සලකුණු.
17. ගල් පුවරුවක යොදන ලද කුඩුම්බි සලකුණක්.
18. වම් කොටසේ ඉහළ කෙළවරේ ශක්තිමත් හුණු බදාමය සමග විශාල ගල් මිශ්‍රකර යොදා තිබෙන ආකාරය හා බදාම මගින් ගල් පුවරු සම්බන්ධ කර තිබෙන අයුරු.
19. අමුණ ආසන්නයෙන් හමුවූ විශේෂිත සලකුණු සහිත ගල් පුවරුවක්.
20. සුකර නිජජර අමුණේ ජලය මාගල් වැවට රැගෙනයාම පිණිස හිංඇළ තෙක් ප්‍රථමයෙන් ගෙන ගිය තලගල්ලේ ඇළ දැරුරු ඔයට එකතුවන ස්ථානය.

21. කලගල්ලේ ඇළේ සිට මාගල් වැවට කපන ලද හිංඇළ ආරම්භවන ස්ථානය.
22. දෝරදත්තික අමුණ ඉදිකර තිබුණු ස්ථානය.
23. අමුණ ඉදිකිරීම සඳහා භාවිත කරන ලද කැපුම් සලකුණු සහිත විශාල ගල් පුවරුවක්.
24. දෝරදත්තික අමුණෙහි බැම්ම වම් ඉවුරෙහි ස්වභාවික ගලට සම්බන්ධ කරලීම පිණිස යොදා තිබුණු කැපුම් සලකුණු.
25. දැදුරු මය අභ්‍යන්තරයේ තිබෙන කැපුම් සලකුණු සහිත දෝරදත්තික අමුණේ අවශේෂ.
26. දෝරදත්තික අමුණේ ජලය ක්ෂේත්‍රයට රැගෙන ගිය දකුණු ඉවුරේ ඇළ මාර්ගය ආරම්භවන ස්ථානය.
27. කැප් ඇළ නමින් හඳුන්වන පුරාණ ඇළ මාර්ගයේ සාධක වර්තමානයේ පවතින ආකාරය.
28. පුරාණ ජප්පර නිප්පර අමුණෙහි වම් ඉවුරේ සාධක.
29. ජප්පර නිප්පර අමුණේ ඉදිකරන ලද කෘතිම ඉවුර සඳහා යොදාගනු ලැබූ ගල් බැම්ම.
30. කෘතිම පවුර සඳහා යොදන ලද ගල් පුවරු.
31. විශේෂිත සලකුණක් සහිත ගල් පුවරුවක්. මෙයට සමාන ගල් පුවරුවක් සුකර නිප්පර අමුණෙන් ද හමුවිය.
32. මහසෙන් රජු විසින් ඉදිකරන ලද මාගල් වැවේ දර්ශනයක්.
33. වාන් ජලය ගලාගෙන යාමේදී ඉවුරු සේදීම වැළැක්වීම පිණිස වානෙහි දකුණු කොටසේ ඉදිකරන ලද ආරක්ෂිත බිත්තිය.
34. වානේ වම් කොටසෙහි ඉවුරු සේදියාම වැළැක්වීම පිණිස යොදනු ලැබූ ආරක්ෂිත වැටිය.
35. මාගල් වැවෙහි ඉපැරණි වානෙහි වර්තමාන ස්වභාවය.
36. මාගල් වැවේ ජලය අතින්යේදී ක්ෂේත්‍රය වෙත රැගෙන ගිය පුරාණ ඇළ මාර්ගය තිබුණු ස්ථානයක්.
37. පරාක්‍රමබාහු රජු විසින් ඉදිකරන ලද පඩාවැවේ දකුණු ඉවුරේ ගොඩ සොරොව්වේ පිටාර දොරටුවේ සම්ප දර්ශනයක්.
38. පඩාවැවේ දකුණු ඉවුරේ ගොඩ සොරොව්වේ පිටාර දොරටුව
39. පඩාවැවේ දකුණු ඉවුරේ මඩ සොරොව්ව පිහිටා තිබෙන ස්ථානයේ සාධක.
40. පඩාවැවේ පිටවන ඉදිකර තිබුණු ස්වභාවික ගල් තලාවේ යොදා තිබෙන කැපුම් සලකුණු.

41. මහසෙන් රජු විසින් ඉදිකළ බවට විශ්වාස කෙරෙන තලගල්ලේ වැවේ බැම්ම බිඳීගිය ස්ථානය. මෙම ස්ථානය සොරොච්චක් පිහිටා තිබුණ ස්ථානයක් ලෙස සැලකිය හැකිය.
42. භාතිගම්මන වැවේ බැම්ම හා එය කැඩීගිය ස්ථානය.
43. අමුණ ඉදිකිරීම සඳහා ගල් පුවරු සපයාගත් නිෂ්පාදන මධ්‍යස්ථානයක්. මෙය සුකර නිජජර අමුණට පහළින් දැඳුරු ඔය මධ්‍යයේ පිහිටා ඇත.
44. පොළොන්නරුව භූවැව පුරාණ සොරොච්චෙහි බිසෝකොටුවේ මතුපිට ස්වභාවය.
45. භූවැව සොරොච්චෙහි වැව දෙසට වූ කොටස ගලින් කර තිබෙන ආකාරය.

කෙටි යෙදුම්

1. මව - මහාවංසය
2. ල.ආ.සි. - ලංකාවේ ආර්ථික සිතියම් පොත
3. ල.වි.වි.ල.ඉ. - ලංකා විශ්වවිද්‍යාලීය ලංකා ඉතිහාසය
4. ASCAR – Archaeological Survey of Ceylon Annual Report
5. Ep. Zey. – Epigraphia Zeylanica
6. In. Cey. – Inscription of Ceylon
7. J.R.A.S. (C.B) – Jurnal of Royal Asiatic Society (Ceylon Branch)
8. U.C.H.C. – University of Ceylon History of Ceylon.

හැඳින්වීම

“දැදුරු ඔය ආශ්‍රිත පුරාණ වාරි කර්මාන්ත” නම් වූ මෙම පර්යේෂණ නිබන්ධය සකස් කිරීමේදී ප්‍රධාන වශයෙන් පදනම් කර ගන්නා ලද්දේ මා විසින් දැදුරු ඔය හා ඒ ආශ්‍රිතව වසර කිහිපයක් තුළ සිදුකරන ලද ක්ෂේත්‍ර ගවේෂණය මගින් ලබාගත් තොරතුරු ය. එම ස්ථාන හඳුනාගැනීමට හා එම නිර්මාණ පුරාණයේ පැවති තත්ත්වය අවබෝධකර ගැනීමට යම් තරමකින් ලිඛිත මූලාශ්‍ර පාදක කරගත් නමුත්, මෙම නිබන්ධය තුළ වැඩි වශයෙන් ඇත්තේ මා විසින් ක්ෂේත්‍ර ගවේෂණය ඇසුරින් රැස්කරගන්නා ලද සාධක පදනම් කරගනිමින් ලබාගත් තොරතුරුවල නිගමන යනාදියයි. මේ හේතුව නිසාම පර්යේෂණ නිබන්ධය ස්වාධීන විමර්ෂණ ස්වරූපයක් ගනී.

වාරි පුරාවිද්‍යාව සම්බන්ධයෙන් සිදුකරනු ලැබූ ක්ෂේත්‍ර ගවේෂණ, අනෙකුත් ගවේෂණ හා සසඳන විට වඩාත් බැරෑරුම් හා විවිධ දුෂ්කර අභියෝගයන්ට මුහුණදිය යුතු කාර්යයක් ලෙස සැලකිය හැකිය. එයට හේතුව මෙවැනි ක්ෂේත්‍ර ගවේෂණ බොහෝවිට ජලය ආශ්‍රිතව කරන්නට සිදුවීමයි. දැදුරු ඔය ආශ්‍රිතව කරන ලද මෙම ක්ෂේත්‍ර ගවේෂණයේදී ද එවැනි දුෂ්කරතාවන් රැසකට මුහුණදීමට මට හා මාගේ ගවේෂණ කණ්ඩායමට සිදුවිය. දැදුරු ඔයේ ඉහළ පෝෂක ප්‍රදේශවලට ඇතිවන අධික වර්ෂාපතනය හේතුවෙන් පහළ ප්‍රදේශවල යහපත් කාලගුණික තත්ත්වයක් පවතින අවස්ථාවන්හි වුවද අධික ජල ප්‍රවාහයක් පහළට එන අවස්ථාවන් දැදුරු ඔයේ නිරතුරු දැකිය හැකි ලක්ෂණයකි. මෙවන් අවස්ථාවලදී ගවේෂණ කටයුතු අතරමග නැවැත්වීමට සිදුවූ අතර, උපකරණවලට හානි සිදුවූ අවස්ථා ද ඇතිවිය. සුකර නිජපර අමුණ සැලසුම්ගත කිරීම සඳහා එම ස්ථානය අසිරුවෙන් සුදානම් කර තිබෙන අවස්ථාවලදී ඇතිවූ ජල ප්‍රවාහයන් නිසා එම සැලසුම් සම්පූර්ණයෙන්ම විනාශවී ගිය අවස්ථාවන් හි මහත් දුෂ්කරතාවයන්ට මුහුණපෑමට සිදුවිය. ඔය පතුළෙහි තිබෙන සාධක පරික්ෂා කිරීමේදී ජලයේ කිම්දීම පවා කිරීමට සිදුවිය. නොදන්නා දියමණ්කඩවල පිහිනීම මෙන්ම කිම්දීම ද භයානක මෙන්ම දුෂ්කර කාර්යයකි. එහෙත් එම තොරතුරු ලබාගැනීමට එවැනි කටයුතු කිරීම අත්‍යාවශ්‍ය විය.

ශ්‍රී ලංකාවේ මුල් ජනාවාස පිහිටුවා ගැනීමට වඩාත් යෝග්‍ය භූමිය ලෙස ආර්යයන් තෝරාගනු ලැබූයේ වියළි කලාපීය ප්‍රදේශයයි. තම කෘෂි කාර්මික කටයුතු සඳහා සුදුසු භෞතික හා ස්වභාවික සම්පත් මෙම ප්‍රදේශයෙහි පිහිටා තිබීම ඊට බලපෑ ප්‍රධානතම සාධකය විය. ප්‍රදේශයේ පවතින විශේෂත්වය වන්නේ නිරන්තර වැසි

නොලැබීම ය. මේ නිසා වසරේ වැඩි කාලයක් මෙම ප්‍රදේශ ඔස්සේ ගලායන ගංගා, ඇළ දොළ වියළි ස්වභාවයක් උසුලයි. මේ හේතුවෙන් වියළි කලාපීය ප්‍රදේශවල වාසය කරන ජනතාවට කෘෂිකාර්මික හා අනෙකුත් කටයුතු සඳහා අවශ්‍යකරන ජලය රැස්කර තබාගැනීම ඉතාමත් වැදගත්විය. මේ සඳහා මුලින්ම ගම් වැව් හෙවත් කුඩා වැව් ඉදිකෙරුණු අතර, පසුව ජනගහනය ක්‍රමයෙන් අධිකවත්ම වඩාත් දියුණු වාරි ක්‍රම තැනීම කෙරෙහි අවධානය යොමුවිය. එහෙයින් ගංගාවල් හා ඔයවල් හරස්කර අමුණු තනා ජලය හැරවීම, එම ජලය ඇළ මාර්ග ඔස්සේ විශාල වැව් කරා රැගෙනයාම වැනි කටයුතු ක්‍රමයෙන් ආරම්භ විය.

වියළි කලාපයේ එක් ප්‍රධාන සීමාවක් ලෙසින් ද, පුරාණ දක්විණ දේශය ඔස්සේ ගලාගිය ප්‍රධාන ජල මාර්ගයක් ලෙසින් ද දැදුරු ඔයට වැදගත් ස්ථානයක් හිමිවේ. දැදුරු ඔයේ පවතින වැදගත්කම වටහාගත් පුරාණ පාලකයෝ ඒ ආශ්‍රිත වාරි මාර්ග ක්‍රම ඉදිකිරීමෙහිලා උත්සුක වූහ. මේ පිළිබඳව අවධානය යොමුකළ මුල්ම පාලකයා වූයේ මහසෙන් රජු ය. දැදුරු ඔය ආශ්‍රිත වාරි කර්මාන්ත දියුණු කිරීමෙහිලා වැදගත්ම දායකත්වය සපයන ලද්දේ දක්විණ දේශයේ පාලකයාට සිටි පළමුවන පරාක්‍රමබාහු රජු විසිනි.

අතින්ගේ සිටම ප්‍රදේශයේ පැවති ජල හිඟය මෙම නදිය ආශ්‍රිතව වාරි කර්මාන්තයන් ඉදිවීම කෙරෙහි බලපෑ ප්‍රධානතම හේතුව විය. නිරන්තර වැසි නොලැබීමත්, භූගත ජල මට්ටමට වඩාත් ගැඹුරින් පිහිටා තිබීමත් හේතුවෙන් කෘෂිකාර්මික කටයුතුවලට මෙන්ම අනෙකුත් අවශ්‍යතාවයන් සඳහා ද මෙම කලාපයේ ජලය සීමිත විය. මේ වන විට මෙම ප්‍රදේශයේ කෙත්බිම් වලින් වැඩි කොටසකට ජලය සැපයෙන්නට ඇත්තේ ගම්වල කුඩා වැව්වලට වර්ෂාවෙන් රැස්කරගත් ජලය මගිනි. බොහෝ කෙත්බිම් වියළි කාලයේදී වගා නොකරන්නට ඇත. වඩාත් සමතලා නොවූ මෙම භූමි ප්‍රදේශයේ පවතින අභියෝගය ජයගැනීම සඳහා මනාව පරිපාලනයක් සහිත වාරි මාර්ග පද්ධතියක අවශ්‍යතාවය වටහාගත් පළමුවන පරාක්‍රමබාහු රජු දැදුරු ඔය ආශ්‍රිතව දියුණු වාරි පද්ධතියක් බිහිකරලීය.

මෙම පර්යේෂණය මගින් අවධානය යොමුකර ඇත්තේ දැදුරු ඔය හා එහි පෝෂක ප්‍රදේශයේ තිබෙන පුරාණ වාරි කර්මාන්ත කෙරෙහිය. විශේෂයෙන් ම දැදුරු ඔය නිමිනයේ මධ්‍ය ප්‍රදේශයේ තුළ වාරි මාගී සම්බන්ධයෙන් වන පුරාවිද්‍යාත්මක සාධක රාශියක් හඳුනාගැනීමට ඇත. මෙම නිර්මාණ සම්බන්ධයෙන් ක්‍රමවත් ක්ෂේත්‍ර අධ්‍යයනයක් මේ දක්වා සිදුකොට නැත. එසේම විවිධ ස්වභාවික හා මානව ක්‍රියාකාරකම් හේතුවෙන් මෙම සාධක ඉතා වේගයෙන් විනාශවෙමින් පවතින බව

පැහැදිලිය. මෙම සාධක උපයෝගිත්වයෙන් දැදුරු ඔය ආශ්‍රිත පුරාණ වාරි කර්මාන්තයන්ගේ ක්‍රියාකාරීත්වය, නිර්මාණාත්මක ව්‍යුහය සහ තාක්ෂණික ක්‍රමෝපායන් පිළිබඳව අවධානය යොමුකිරීම මෙන් ම මෙම ඉදිකිරීම්වල වර්තමානයේ පවතින තත්ත්වය වාර්තාකර තැබීම ද මෙම පර්යේෂණයේ අරමුණු අතර ප්‍රධාන වේ.

දැදුරු ඔය ආශ්‍රිත වාරි කර්මාන්ත ඒවායේ නිර්මාණාත්මක ස්වභාවය අනුව වෙන් වෙන් වශයෙන් හඳුනාගැනීමට උත්සාහ ගනු ලබූ අතර, අමුණු, ඇළ මාර්ග සහ වැව් යන ප්‍රධාන ක්ෂේත්‍ර ඔස්සේ මෙම පර්යේෂණය මෙහෙයවීමට උත්සාහ ගනිමි. එසේ වුවද මෙහිදී වඩාත් ගැඹුරින් අවධානය යොමුකළේ දැදුරු ඔය ආශ්‍රිතව ගොඩනැගුණු පැරණි අමුණු කෙරෙහිය. මේ අතුරින් සුසර නිජජර නම් වූ අමුණ කෙරෙහි සුවිශේෂී අවධානයක් යොමුකර ඇත. ඒ සඳහා බලපෑ ප්‍රධාන හේතුව වන්නේ පුරාණ අමුණක නිර්මාණාත්මක ස්වභාවය සම්බන්ධයෙන් අවබෝධයක් ලබාගත හැකිවන පරිද්දෙන් ශේෂව තිබෙන එකම අමුණ මෙය වන බැවිණි. දැදුරු ඔය ආශ්‍රිතව පමණක් නොව ලංකාවේ විවිධ ස්ථානවල පිහිටි පුරාණ අමුණු සියල්ලම පාහේ මේ වන විට බොහෝ සෙයින් විනාශවී ගොස් තිබේ.

දැදුරු ඔය නිමිනයේ තිබෙන බොහෝ වැව්වල ස්වභාවය වර්තමාන ප්‍රතිසංස්කරණ හේතුවෙන් වෙනස්වී ඇත. එහෙයින් එම වැව්වල තිබුණු පුරාණ නිර්මාණාත්මක අංග ද ක්‍රමයෙන් විනාශවී ගොස් තිබේ. එසේ වුවද එම පුරාණ වැව් හඳුනාගැනීම සහ ඒවායේ පිහිටි පුරාණ සාධක වාර්තාගත කිරීමට උත්සාහ ගනිමි. මෙහිදී මහසෙන් රජු විසින් කරවන ලද මාගල් වැව හා ඒ ආශ්‍රිත වාරි පද්ධතිය කෙරෙහි විශේෂ අවධානයක් යොමුකර ඇත. පරාක්‍රමබාහු රජු විසින් කරවන ලද පඬා වැව හා එහි ශේෂව තිබෙන පැරණි තාක්ෂණික අංග කෙරෙහිද වැඩිදුර අවධානය යොමුවිය.

දැදුරු ඔය ආශ්‍රිතව කරන ලද ක්ෂේත්‍ර පර්යේෂණය ඇසුරින් කරන ලද මෙම නිබන්ධිකාව ප්‍රධාන පරිච්ඡේද පහක් ඔස්සේ ගොනුකර ඇත. පළමුවන පරිච්ඡේදය මගින් දැදුරු ඔය හා ආශ්‍රිත කලාපයේ භෞතික පිහිටීම හා පාරිසරික පසුබිම, ප්‍රදේශයේ ඓතිහාසික හා වාරි මාර්ගික පසුබිම කෙරෙහි අවධානය යොමුකළ අතරම, දක්ෂිණ දේශය සංවර්ධනය කිරීමෙහිලා පළමුවන පරාක්‍රමබාහු රජුගෙන් ලද දායකත්වය පිළිබඳව සාකච්ඡා කෙරේ.

දෙවන පරිච්ඡේදය මගින් අවධානය යොමුකර ඇත්තේ දැදුරු ඔය ආශ්‍රිතව ගොඩනගා තිබෙන පුරාණ අමුණු කෙරෙහිය. දැදුරු ඔය ආශ්‍රිතව ගොඩනැගුණු

කොට්ඨාසය, පුස්තක නිෂ්පාදන, දේශීය නිෂ්පාදන හා ජාතික නිෂ්පාදන නම් වූ අමුණු හතරක් පිළිබඳව තොරතුරු වූලවංසයේ සඳහන් වේ. මෙම පරිච්ඡේදය මගින් එම අමුණු නිවැරදිව හඳුනාගැනීම ඒවායේ භෞතික ස්වභාවය, උපයෝගීත්වය සහ තාක්ෂණය ආදී ක්ෂේත්‍ර පිළිබඳව අවධානය යොමු කළෙමි.

දැරුණු ඔය නිමිතයේ ලොකු කුඩා වැව් විශාල ප්‍රමාණයක් තිබේ. මින් බොහෝමයක් පුරාණ වැව් බව පැහැදිලිය. මේ අතරින් වැව් 12 ක් පමණ පළමුවන පරාක්‍රමබාහු රජු විසින් ප්‍රතිසංස්කරණය කර තිබේ. තුන්වන පරිච්ඡේදය මගින් අවධානය යොමුකර ඇත්තේ එම පුරාණ වැව් පිළිබඳව ය. මෙහිදී වංසකතාවල සඳහන් වන වැව් හා එසේ සඳහන් නොවන වැව් කිහිපයක් පිළිබඳව කරුණු දක්වා ඇත.

මෙහි සිටිවන පරිච්ඡේදය වෙන්ව ඇත්තේ දැරුණු ඔය ආශ්‍රිත වාරි කර්මාන්තයන් සඳහා අතින්ගේදී භාවිත කරනු ලැබූ තාක්ෂණය පිළිබඳව සාකච්ඡා කිරීමටය. මෙහිදී අමුණු, ඇළ මාර්ග හා වැව් පිළිබඳව වෙන් වෙන්ව සාකච්ඡා කෙරේ. අමුණක නිර්මාණාත්මක ව්‍යුහය, අමුණුව, හා යොදාගනු ලැබූ තාක්ෂණික ක්‍රම ආදී ක්ෂේත්‍ර පිළිබඳවත්, වැවක උපයෝගීත්වය හා එහි සුවිශේෂී තාක්ෂණික අංග පිළිබඳවත් අවධානය යොමුව ඇත.

ඉහත පරිච්ඡේද ඔස්සේ ඉදිරිපත් කරන ලද තොරතුරු සම්බන්ධයෙන් සමාලෝචනයක් ඉදිරිපත් කිරීම, නිර්මාණාත්මක ඇගයීමක් හා නිගමනයන් ඉදිරිපත් කිරීම පස්වන පරිච්ඡේදය මගින් සිදුකර ඇත. දැරුණු ඔය ආශ්‍රිතව එකිනෙක සම්බන්ධ වන ආකාරයෙන් ඉදිකර තිබුණු වාරි පද්ධතියේ ස්ථානගතවීම සහ එකිනෙක අතර පැවති සම්බන්ධතාවය හඳුනාගැනීම පිළිබඳවත් මෙහිදී අවධානය යොමුකරනු ලැබිමි.

මෙම නිබන්ධය සඳහා ප්‍රධාන වශයෙන්ම පදනම වූයේ ක්ෂේත්‍ර ගවේෂණයෙන් ලබාගත් තොරතුරු ය. මීට අමතරව පොතපත පරිශීලනයෙන් ලබාගත් තොරතුරුද මෙහි පෝෂණය සඳහා දායක කරගනිමි. ක්‍රමික සැලසුමක් මත සිදුකරනු ලැබූ ක්ෂේත්‍ර ගවේෂණය මගින් ලක්දිව පුරාණ වාරි කර්මාන්ත සම්බන්ධයෙන් මේතාක් අවධානය යොමුනොවුණ ක්ෂේත්‍රයන් පිළිබඳව සාකච්ඡා කර තිබේ. මෙහිදී වඩාත් වැදගත්වනුයේ පුරාණ අමුණු සම්බන්ධයෙන් වන තොරතුරුය. වැව් හා එහි තාක්ෂණික අංග පිළිබඳව විවිධ විද්වතුන් විසින් නොයෙක් වර සාකච්ඡා කෙරුණද පැරණි අමුණක නිර්මාණාත්මක ස්වභාවය සම්බන්ධයෙන් මේතාක් ක්‍රමාණුකූල අධ්‍යයනයක් සිදුකොට නැත. එම අඩුපාඩු යම්තාක් දුරකට අඩුඅකරලීම සඳහා මෙම නිබන්ධය දායකවේ යැයි සිතමි.

ලංකාවේ වැඩි අවධානයක් යොමුනොවුණ නමුත් දියුණු කළ යුතු ක්ෂේත්‍රයක් වන වාරි පුරාවිද්‍යාව (Irrigation Archaeology) සම්බන්ධයෙන් මාගේ උනන්දුව ඇතිවූයේ ආචාර්ය මාර්තා ඊ. ප්‍රිකට් ප්‍රනාන්දු මහත්මිය යටතේ පර්යේෂකයෙකු ලෙස මහනුවර හත්තන මූලික අධ්‍යයන ආයතනයේ (I.F.S.) කටයුතු කරමින් සිටින විටදී ය. පැරණි වාරි නිර්මාණ සම්බන්ධයෙන් එම කාලය තුළදී ලද අත්දැකීම් හා දැනුම, දැනුරු ඕය ආශ්‍රිතව කරන ලද මෙම ගවේෂණය සාර්ථකව නිමකිරීමට බෙහෙවින් උපකාරී විය. ගවේෂණ කණ්ඩායමේ කැපවීමත්, වාරි මාර්ග දෙපාර්තමේන්තුවේ නියෝජ්‍ය අධ්‍යක්ෂ බී. එම්. එස්. සමරසේකර, කුරුණෑගල නියෝජ්‍ය වාරි මාර්ග අධ්‍යක්ෂ කාර්යාලයේ ප්‍රධාන ඉංජිනේරු ඩබ්. එල්. එච්. එම්. ටී. බණ්ඩාර හා නිකවැරටිය වාරිමාභී ඉංජිනේරු කාර්යාලයේ කාර්මික සහකාර ජයන්ත විජේසුන්දර යන මහත්වරුන්ගෙන් ලද දායකත්වය මෙම කාර්යය සාර්ථක කර ගැනීමට බෙහෙවින් උපකාරී විය.